

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Elektronikus Eszközök Tanszéke

Elektronika alapjai

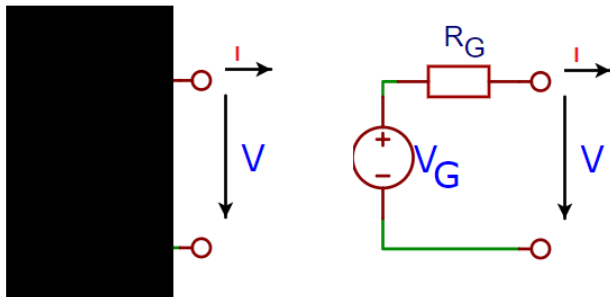
6. Gyakorlat

Összeállította:

Ress Sándor, Jani Lázár, Krammer Olivér, Straubinger Dániel

1. Feladat - Határozza meg a megadott feszültségosztó Thevenin helyettesítőképének üresjárású (generátor) feszültségét és belső ellenállását! A tápfeszültség $5V$, $R1$ ellenállás $15k\Omega$, $R2$ ellenállás $5k\Omega$.

Thévenin tétel: *Bármely lineáris hálózat két pólus felől helyettesíthető egy valós feszültséggenerátorral.*

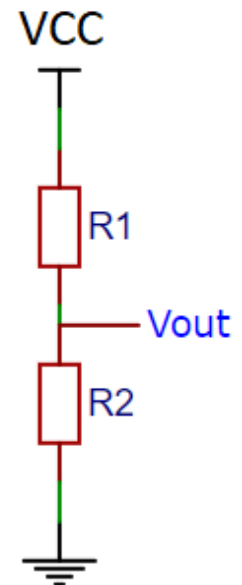
Lineáris hálózat

Valós feszültségforrás

Az ismeretlen paraméterek meghatározásához szükségünk van:

- Üresjárású feszültség
- Rövidzárású áram

A generátor ellenállást ezek hányadosaként felírhatjuk!

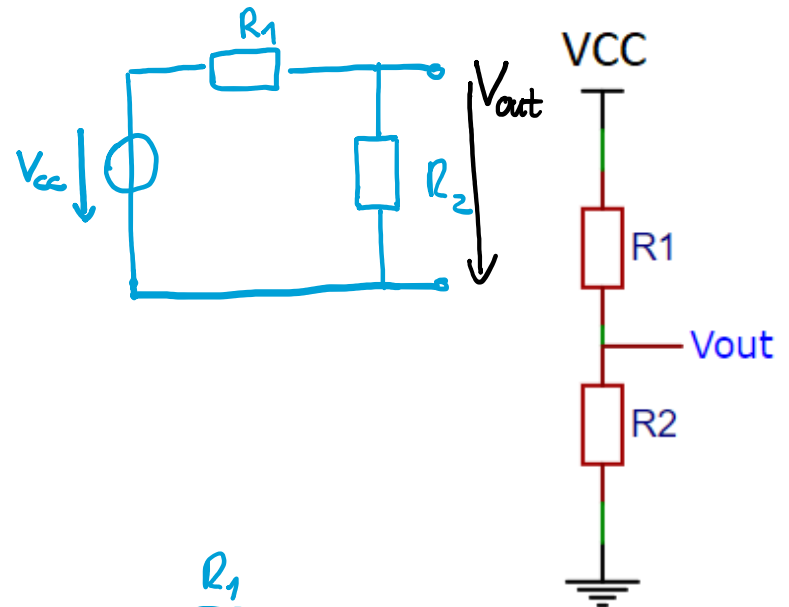

Feszültségosztó

1. Feladat - Határozza meg a megadott feszültségosztó Thevenin helyettesítőképének üresjárású (generátor) feszültségét és belső ellenállását! A tápfeszültség 5V, R1 ellenállás 15kΩ, R2 ellenállás 5kΩ.

a) Üresjárású feszültség:

$$V_G = \frac{R_2}{(R_1 + R_2)} V_{CC} = \frac{5\text{k}\Omega}{15\text{k}\Omega + 5\text{k}\Omega} 5\text{V} = 1,25\text{V}$$

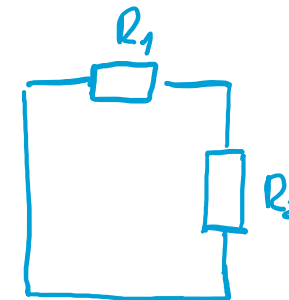

b) Rövidzárású áram:

$$I_S = \frac{V_{CC}}{R_1} = \frac{5\text{V}}{15\text{k}\Omega} = 0,33\text{ mA}$$

c) Belső ellenállás:

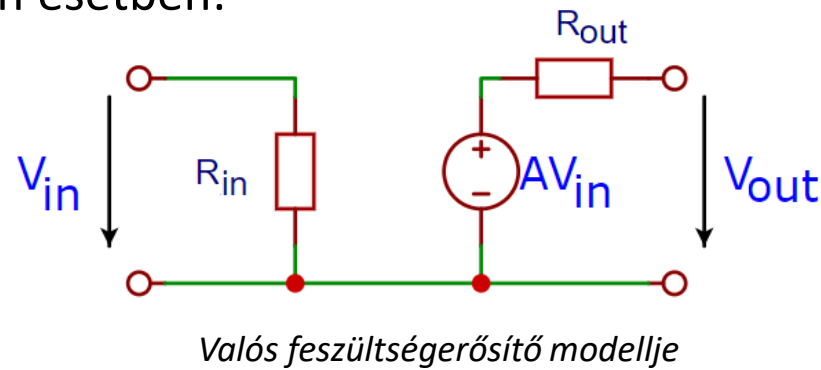
$$R_G = \frac{V_G}{I_S} = 3,75\text{k}\Omega$$

Feszültségosztó

2. Feladat - Egy erősítő bemenő ellenállása $90\text{k}\Omega$, erősítése $100\times$, kimeneti ellenállása $10\text{k}\Omega$. Az erősítőre egy 10mV amplitúdójú szinuszos generátort kapcsolunk, amelynek belső ellenállása $10\text{k}\Omega$. Mekkora feszültséget mérünk a $10\text{k}\Omega$ terhelésen?

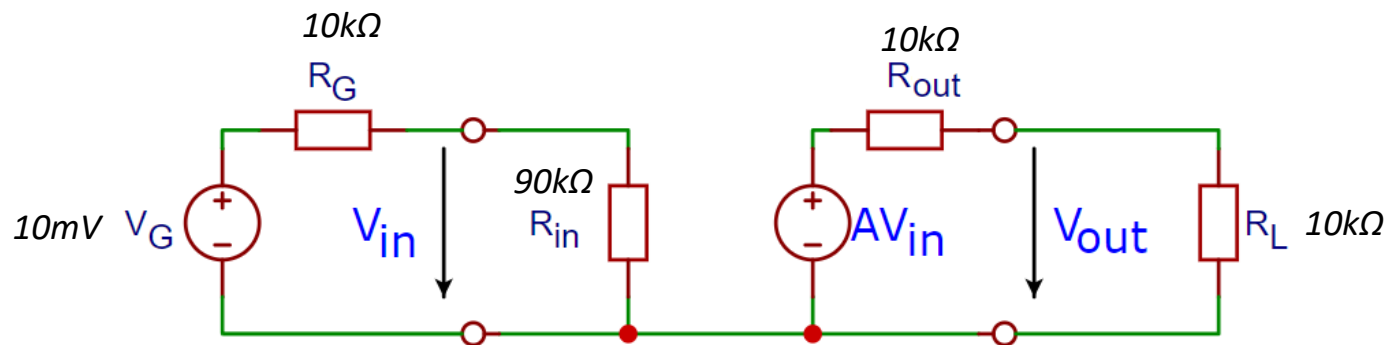
Az erősítő terheletlen esetben:

Egy valós erősítő bemenetén áram folyik, kimenetének feszültsége pedig függ a terhelésétől. (azaz a kimenetén folyó áramtól). Ezt egy-egy ellenállás figyelembe vételével modellezhetjük.

Az erősítés:
$$A = \frac{V_{OUT}}{V_{IN}} = 100$$

2. Feladat - Egy erősítő bemenő ellenállása $90\text{k}\Omega$, erősítése $100\times$, kimeneti ellenállása $10\text{k}\Omega$. Az erősítőre egy 10mV amplitúdójú szinuszos generátort kapcsolunk, amelynek belső ellenállása $10\text{k}\Omega$. Mekkora feszültséget mérünk a $10\text{k}\Omega$ terhelésen?

Bemeneti meghajtással, és kimeneti terheléssel

$$V_L = \frac{R_{IN}}{R_{IN} + R_G} \cdot V_G \cdot A \cdot \frac{R_L}{R_{OUT} + R_L} = \frac{90}{10 + 90} \cdot 100 \cdot \frac{10}{10 + 10} \cdot 10\text{mV} = 0,45\text{V}$$

Ekkor a terhelésen mért feszültség a bemeneti feszültséghez képest:

$$\frac{V_L}{V_G} = \frac{450\text{mV}}{10\text{mV}} = 45$$

2. Feladat - Egy erősítő bemenő ellenállása $90\text{k}\Omega$, erősítése $100\times$, kimeneti ellenállása $10\text{k}\Omega$. Az erősítőre egy 10mV amplitúdójú szinuszos generátort kapcsolunk, amelynek belső ellenállása $10\text{k}\Omega$. Mekkora feszültséget mérünk a $10\text{k}\Omega$ terhelésen?

Ekkor a terhelésen mért feszültség a bemeneti feszültséghez képest:

$$\frac{V_L}{V_G} = \frac{450\text{mV}}{10\text{mV}} = 45$$

Mekkora erősítést jelent ez decibelben (dB)?

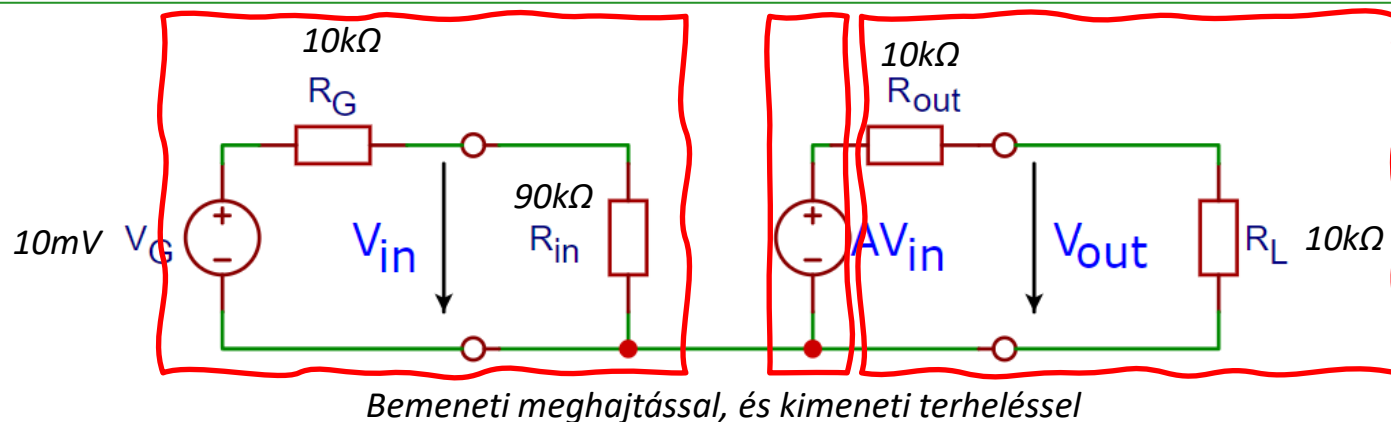
Teljesítmény esetén:

$$P|_{dB} = 10 \cdot \lg P/1W$$

Egy ellenálláson a teljesítmény a feszültség négyzetével arányos, így:

$$A|_{dB} = 10 \cdot \lg(V_2^2 / V_1^2) = 20 \cdot \lg |V_2 / V_1|$$

2. Feladat - Egy erősítő bemenő ellenállása $90\text{k}\Omega$, erősítése $100\times$, kimeneti ellenállása $10\text{k}\Omega$. Az erősítőre egy 10mV amplitúdójú szinuszos generátort kapcsolunk, amelynek belső ellenállása $10\text{k}\Omega$. Mekkora feszültséget mérünk a $10\text{k}\Omega$ terhelésen?

A teljes erősítés kiszámítása decibelben:

$$A|_{dB} = 20 \lg \left(\frac{90 \text{ k}\Omega}{10 \text{ k}\Omega + 90 \text{ k}\Omega} \right) + 20 \lg(100) + 20 \lg \left(\frac{10 \text{ k}\Omega}{10 \text{ k}\Omega + 10 \text{ k}\Omega} \right)$$

$$= -0,915 + 40 - 6,02 = 33,1 \text{ dB}$$

Ellenőrzés: ugyanezt kapjuk, ha az előzőekben kiszámolt $45\times$ -ös erősítést váltjuk át

3. Feladat – (A) Mekkora a teljesítménye a vett Wi-Fi jelnek, ha -57 dBm-et mértünk? Mennyi ideig kell ezzel a teljesítménnyel besugározni 1 gramm vizet, hogy a hőmérséklete 1°C -al növekedjen? A víz fajhője $4,2$ J/g $^\circ\text{C}$.

- Teljesítményről és dBm mennyiségről van szó!
  - A decibel mögötti mértékegység megmutatja, hogy mihez viszonyítunk
  - Jelen esetben: milliwatt-hoz
- A belsőenergia megváltozása: $\Delta E = c \cdot m \cdot \Delta T$, ahol c a fajhő, m pedig a tömeg
- 1 g víz, 1°C -al történő melegítéséhez:
  - $E = 4,2 \frac{\text{J}}{\text{g}^\circ\text{C}} \cdot 1\text{g} \cdot 1^\circ\text{C} = 4,2$ J energia szükséges
- Mekkora teljesítménynek felel meg a -57 dBm?

$$-57\text{dBm} = 10 \lg \frac{P}{1\text{mW}}$$

$$P = 10^{-\frac{57}{10}} \cdot 1 \text{ mW} \cong 2\text{nW}$$

- $t = \frac{E}{P} = \frac{4,2 \text{ J}}{2 \text{ nW}} = 2,1 \cdot 10^9 \text{ s} \cong 66,5$ év

3. Feladat – (B) Ugyanazon a csatornán ad két Wi-Fi, egymástól nagyobb távolságra. Egy adott ponton az egyikre -57dBm -et, a másikra pedig -74dBm -et mérünk. Mennyivel nagyobb teljesítménnyel vesszük a közelebbi hálózatot? Mekkora a közeli és a távoli hálózat által indukált feszültségek aránya?

- Számítsuk ki a teljesítmények közötti különbséget:

- Mivel dBm mértékegységben vagyunk, így:

$$-57 \text{ dBm} - (-74 \text{ dBm}) = 17 \text{ dB}$$

(ennyivel nagyobb az első csatorna teljesítménye)

- Hányszoros teljesítmény jelent?

$$17\text{dB} = 10 \lg\left(\frac{P}{1\text{W}}\right) \rightarrow 10^{\frac{17}{10}} \cong 50$$

- Mekkora a feszültségek aránya?

$$P \sim U^2 \rightarrow \cong 7$$

4. Feladat – Mekkora lesz az erősítés a megadott kapcsolásokban, ha $R_2 = 10k$, $R_1 = 1k$.

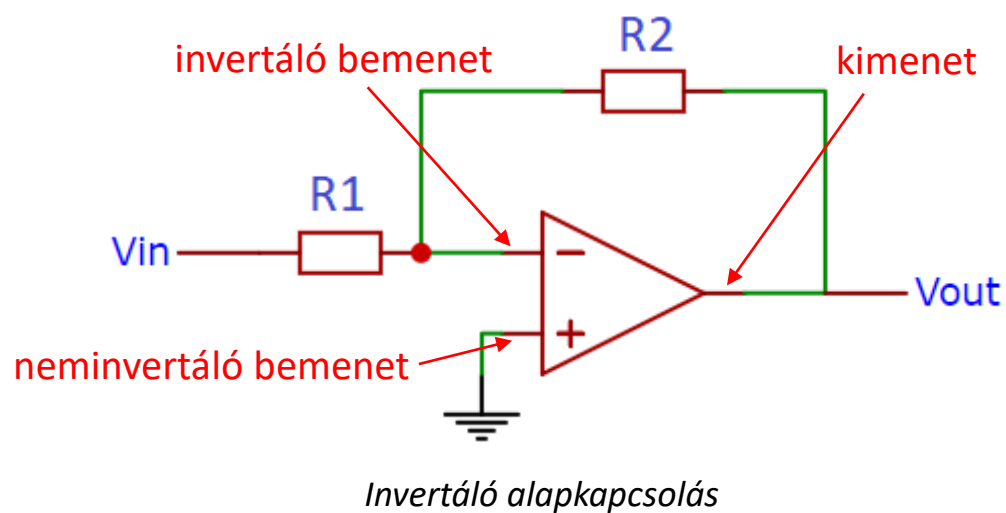
- Az ideális műveleti erősítő:

$$A_D = \infty, R_{IN} = \infty, R_{OUT} = 0$$

- Mivel $A_D = \infty \rightarrow V_+ = V_-$

- Mekkora lesz az erősítés:

$$\frac{V_{out}}{V_{in}} = ?$$

4. Feladat – Mekkora lesz az erősítés a megadott kapcsolásokban, ha $R_2 = 10k$, $R_1 = 1k$.

- Mekkora lesz az erősítés: $\frac{V_{out}}{V_{in}} = ?$

Csomóponti potenciálok módszerével, V^- potenciálra felírva:

$$V^- = V^+ = 0$$

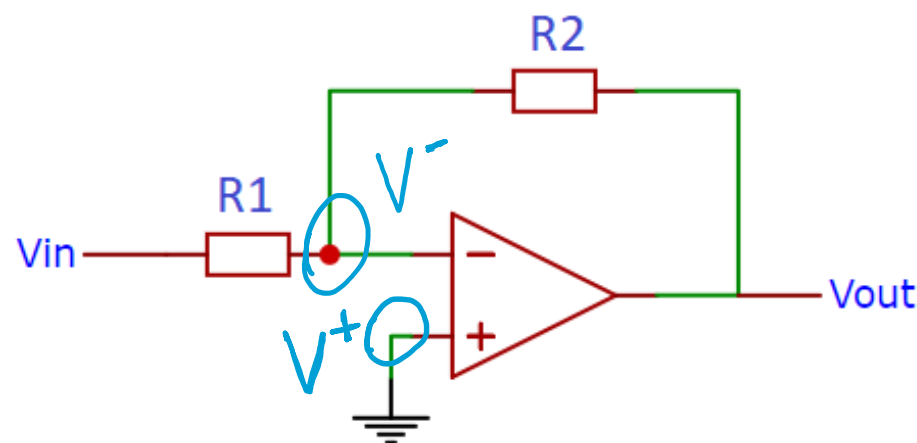
$$\frac{V^- - V_{in}}{R_1} + \frac{V^- - V_{out}}{R_2} = 0$$

$$\frac{0 - V_{in}}{R_1} + \frac{0 - V_{out}}{R_2} = 0$$

$$-R_2 V_{in} + (-R_1 V_{out}) = 0$$

$$-R_2 V_{in} = R_1 V_{out}$$

$$\frac{V_{out}}{V_{in}} = -\frac{R_2}{R_1} = -\frac{10k}{1k} = -10$$

Invertáló alapkapsolás

4. Feladat – Mekkora lesz az erősítés a megadott kapcsolásokban, ha $R_2 = 10k$, $R_1 = 1k$.

- Mekkora lesz az erősítés: $\frac{V_{out}}{V_{in}} = ?$

Csomóponti potenciálok módszerével, V^- potenciálra felírva:

$$V^- = V^+ = V_{in}$$

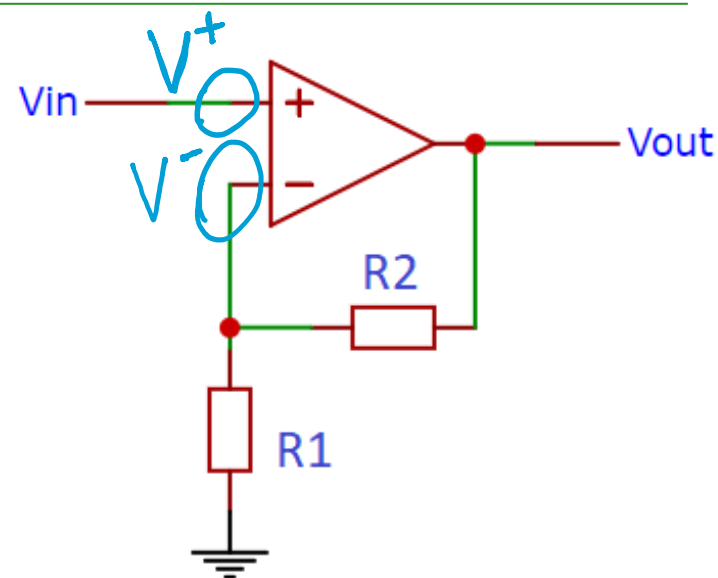
$$\frac{V^- - 0}{R_1} + \frac{V^- - V_{out}}{R_2} = 0$$

$$\frac{V_{in}}{R_1} + \frac{V_{in} - V_{out}}{R_2} = 0$$

$$R_2 V_{in} + R_1 (V_{in} - V_{out}) = 0$$

$$V_{in} (R_2 + R_1) = R_1 V_{out}$$

$$\frac{V_{out}}{V_{in}} = \frac{R_2 + R_1}{R_1} = 1 + \frac{R_2}{R_1} = 11$$

Neminvertáló alapkapsolás